

Hvornår slutter festen?

Thomas Vinterberg's *Festen* (1998). Photo: Lars Høgsted/DFI

ANMELDELSE / 01.02.24

Filmkritiker Per Juul Carlsens mastodontbog om dansk films storhedstid er et forbløffende ukritisk tilbageblik på en periode, der bød på lige så meget moralsk uansvarlighed og kunstnerisk stilstand som på filmiske nyskabelser.

Niels Kristian Bonde Jensen

Del artikel: [f](#) [t](#)

Åh de glade 90'ere. Næ, dengang var der optimisme, globalisering, hedonisme og radikal provokunst til. Det var jo dengang med Berlinmurens fald og Historiens Afslutning! Og ironien var til, og jojo, der blev da gået lige lovligt til stålet og overskredet nogle personlige grænser, men det var i den grænseoverskridende, geniale kunsts navn.

Cirka sådan er stemningen i Per Juul Carlsens nye 636 sider lange skåltale for dansk film i perioden 1996 til 2006, der i titlen alene toner rent Dannebrog: *Miraklet 1996-2006: Ti år der forandrede dansk film*. Her synges den samme nationalromantiske sang, vi har hørt de sidste 30 år, og som i den årrække har presset et kvælende troværdighedsparadigme ned over dansk film: Dogme 95, *den naturlige historie*, det dygtige karakterskuespil og det velturnerede manuskript er gud, alt andet er sekundært.

Ingen formalistiske eksperimenter, tak, ikke flere ideologiske opbrud med produktionsapparatet, væk med drømme, frem med spejling. Formlen er fundet, og hele branchen er struktureret omkring den, men mætheden er ved at indfinde sig.

Bogen er støttet af DFI, og udgivelsen er timet med regeringens nye filmaftale, der skal forsøge at få det danske filmpublikum til at se danske film i biografen igen. Denne slags sovsen rundt i samme dagsordener er nok en uundgåelig konsekvens af den nødvendige offentlige støtte til filmkulturen i Danmark.

Alligevel er det forbløffende *hvor* ukritisk Juul Carlsen, der i årtier ellers har ernæret sig som netop kritiker - men som for tiden selvfølgelig også er ansat som vært på DFI's podcast, *Filmstemmer*, om, du gættede det, danske film - går til perioden, dens aktører og dens værker.

“ **Samtalerne svinger mellem røverhistorier, festaneddoter, kollegiale drillerier (von Trier og Aalbæks penismåleri over 300 sider er en særligt trættende understrøm), lidt detaljer om produktionerne, og ikke mindst en masse rygklapperi**

Bogen er struktureret i *oral history*-formatet, hvor Juul Carlsen efter at liste »bogens 10 regler« (hehe, ligesom i Dogmemanifestet!) samt en opsummering af periodens samtidshistorie, taler med et, må man give ham, imponerende antal prominente kilder: Lars von Trier, Thomas Vinterberg, Susanne Bier, Peter Aalbæk, Mads Mikkelsen, *you name it*.

Samtalerne svinger mellem røverhistorier, festaneddoter, kollegiale drillerier (von Trier og Aalbæks penismåleri over 300 sider er en særligt trættende understrøm), lidt detaljer om produktionerne, og ikke mindst en masse rygklapperi, hvor den ene og den andens genialitet, vildskab og nyskabelse fremføres med bæven i stemmen.

Retorikken er klar, kapitlerne har titler som *Da janteloven fik en ordentlig olfært*, *Hele lortet skulle brændes ned til grunden* og *Højt til loftet - dybt under bælttestedet*. 90'ernes danske filmmiljø var et kunstnerisk oprør, men vigtigst; en fest, som aldrig måtte slutte. Og hvorfor slukke lyset nu?

Juul Carlsen affejer mangt en mulighed for kritisk stillingtagen, som her i kapitlet om ”manuskripttroldmanden” Mogens Rukov (ham med *den naturlige historie*, og den største arkitekt bag dansk films fortabelse i fortællekunst frem for filmkunst), hvor en tidligere filmskoleelevs beretning om nødvendigheden af at etablere et »faderforhold« til Rukov for at undgå seksuelle krænkelse bliver fulgt op med linjerne: »Og når den slags var på plads, var det en særlig oplevelse at komme hjem til Rukov og hans familie«

Grellest er dog kapitlet om *Brødre*, hvori Susanne Bier kalder beretninger fra Holocaustoverlevende for »fantastisk gribende«, og Anders Thomas Jensen slutter med denne anekdote om en »halvskidt smag i munden«, der næsten tragikomisk illustrerer, hvor meget jagten på *den gode fortælling* overskyggede enhver integritet i filmens tilblivelse:

»Det lyder helt hjernedødt, når man snakker om det effektive i at bruge en krig i en historie. Jeg stillede op til nogle spørgsmål efter en visning af filmen i USA. Blandt publikum sad en mand, der fortalte, at hans søn havde været i Afghanistan eller Irak, og så kom jeg til at blande rundt på de to krige. 'For you its just a dramatic tool. People died!' Og han havde ret.«

Juul Carlsens *take-away* er her en sætning, der lige så godt kunne opsummere hele atmosfæren i det ”mirakel”, der var dansk film 1996-2006: »Respekt for folks følelser eller ej, *Brødre* gjorde det, den ville«.

Del artikel: [f](#) [t](#)

ANNOUNCE

Mest læste

KULTUR — KOMMENTAR

Italesat autenticitet